

WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA

Wykonawca będzie organizować i wykonywać prace realizowane w ramach Przedmiotu Umowy w sposób nienaruszający obowiązujące przepisy o ochronie środowiska oraz zapewniający minimalizację ich oddziaływania na środowisko, jak również zapewni niezbędne środki i materiały do realizacji powyższego.

Obowiązki Wykonawcy w tym zakresie dotyczą wszystkich osób zatrudnionych przez Wykonawcę do realizacji Przedmiotu Umowy: podwykonawców, dalszych podwykonawców, osób fizycznych wykonujących pracę na rzecz Wykonawcy na podstawie stosunku pracy albo umowy cywilnoprawnej, zwanych dalej dla potrzeb niniejszego załącznika „**pracownikami**”. Powołanie Koordynatora BHP i Ochrony Środowiska lub Nadzoru Przyrodniczego na budowie nie zwalnia Wykonawcy od odpowiedzialności prawnej za jego działania lub zaniechania w zakresie ochrony środowiska.

Zważywszy że wykonanie Przedmiotu Umowy wiąże się z wytworzeniem odpadów, Wykonawca oświadcza, że jest wytwórcą odpadów powstałych w wyniku prac związanych z wykonaniem Przedmiotu Umowy i staje się ich posiadaczem w rozumieniu Ustawy o Odpadach z dnia 14.12.2012 r. (Dz. U. 2013 poz. 21 z późn. zm.).

1. Wykonawca jest zobowiązany współdziałać z Zamawiającym w zakresie ochrony środowiska w procesie przygotowania i realizacji budowy, a w szczególności do:

1.1. zapoznania się oraz swoich pracowników z Koordynatorem BHP i Ochrony Środowiska budowy, Planem Gospodarki Odpadami i Planem Zadań Środowiskowych zawartymi w Planie BIOZ, posiadania pisemnego potwierdzenia zapoznania się pracowników z powyższym oraz stosowania się do zawartych w nim wymagań i wytycznych.

1.2. W zakresie gospodarki odpadami:

1.2.1. do określenia w Instrukcji Bezpiecznego Wykonania Robót („**IBWR**”), przed przystąpieniem do realizacji robót, rodzaju i ilości odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytworzenia oraz sposobu gospodarowania nimi, zgodnie z przyjętym w planie BIOZ Planem Gospodarki Odpadami budowy, stosownie do zakresu swoich robót;

1.2.2. do selektywnego gromadzenia wytworzonych przez siebie odpadów w sposób zgodny ze sposobem przyjętym w Planie Gospodarki Odpadami i bieżącego usuwania ich z terenu budowy;

1.2.3. do zagospodarowania odpadów jako ich wytwórca i posiadacz, własnym staraniem na podstawie posiadanych przez niego zezwoleń i innych uprawnień do wykonywania działalności w zakresie gospodarowania odpadami, wydanych na podstawie wymogów Ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27.04.2001 r. (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) i Ustawy o Odpadach z dnia 14.12.2012 r. (Dz. U. 2013 poz. 21 z późn. zm.) lub przekazania wytworzonych odpadów podmiotom posiadającym stosowne zezwolenia na gospodarowanie odpadami, wydanymi na podstawie wymogów w/w Ustaw;

1.2.4. do poniesienia wszelkich kosztów zagospodarowania wytworzonych przez siebie odpadów, o których mowa w pkt. 1.2.3, a które zawarte są w wynagrodzeniu umownym za wykonanie Przedmiotu Umowy i nie podlegają odrębnej zapłacie;

1.2.5. do utrzymania przez siebie oraz przez podmioty, którym Wykonawca przekazuje odpady do zagospodarowania, w/w zezwoleń i uprawnień w okresie obowiązywania niniejszej Umowy, jak również do ich bieżącej aktualizacji i przystosowania do zmian w obowiązujących przepisach prawa w tym zakresie, oraz do przedkładania uwierzytelnionych kopii w/w zezwoleń i uprawnień na każde żądanie Zamawiającego;

1.2.6. do dokumentowania i ewidencjonowania wytworzonych przez siebie odpadów powstałych w wyniku prowadzonych robót, za pomocą „Karty Ewidencji Odpadu” i/lub „Karty Ewidencji Odpadu Niebezpiecznego” oraz „Karty Przekazania Odpadu”, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12.12.2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. 2014 poz. 1973 z późn. zm.) oraz przedkładania Zamawiającemu uwierzytelnionych kopii w/w Kart jako załącznika do protokołu zaawansowania robót oraz protokołu odbioru końcowego, każdorazowo na żądanie Zamawiającego.

1.3. W zakresie ochrony środowiska gruntowo-wodnego:

1.3.1. do oszczędnego gospodarowania terenem w trakcie budowy oraz przywrócenia terenu do stanu pierwotnego po zakończeniu budowy;

1.3.2. do lokalizowania, organizowania i eksploataowania baz materiałowych, sprzętowych, paliwowych, magazynowych, znajdujących się na terenie budowy, w uzgodnieniu z Zamawiającym, zgodnie ze standardami przyjętymi przez niego w tym zakresie;

1.3.3. do stosowania sprawnego technicznie sprzętu i urządzeń oraz niedopuszczania do zanieczyszczenia wody i gruntu substancjami chemicznymi;

1.3.4. do przechowywania i stosowania substancji chemicznych (w tym paliw) zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz ze standardami przyjętymi przez Zamawiającego w tym zakresie, a w szczególności do przestrzegania zakazu wylewania jakichkolwiek substancji chemicznych do wody,

gruntu, systemu kanalizacji deszczowej, sanitarnej lub tymczasowego systemu odwodnienia placu budowy;

- 1.3.5. do stosowania się do zakazu mycia pojazdów i sprzętu, za wyjątkiem mycia/czyszczenia kół i nadkoli pojazdów z błota przed opuszczeniem budowy, w miejscach wyznaczonych i udostępnionych przez Zamawiającego lub miejscach zorganizowanych przez Wykonawcę w uzgodnieniu z Zamawiającym;
- 1.3.6. do stosowania się do zakazu wykonywania napraw, remontów, konserwacji sprzętu i urządzeń na budowie poza uzgodnionymi z Zamawiającym miejscami;
- 1.3.7. do utrzymywania w czystości i porządku terenu prowadzenia swoich robót, zapleczy higieniczno-sanitarnych, baz materiałowych, sprzętowych, paliwowych, magazynowych oraz miejsc gromadzenia odpadów.

1.4. **W zakresie ochrony atmosfery i środowiska akustycznego:**

- 1.4.1. do zapewnienia, że emisje do atmosfery i środowiska akustycznego spowodowane działalnością Wykonawcy w wyniku realizacji Przedmiotu Umowy nie przekroczą wartości określonych w mających zastosowanie przepisach prawa;
- 1.4.2. do stosowania środków ograniczających pylenie powstałe w wyniku realizacji prac, poprzez zraszanie dróg technologicznych i zamiatanych powierzchni, mycie/czyszczenie kół i nadkoli opuszczających teren budowy samochodów, oplandekowanie samochodów transportujących substancje pyliste;
- 1.4.3. do stosowania się do zakazu spalania odpadów, materiałów zbędnych oraz palenia ognisk.

1.5. **W zakresie ochrony flory i fauny:**

- 1.5.1. do utrzymywania w stanie nie pogorszonym urządzeń służących zabezpieczeniu środowiska, a w szczególności płotków zabezpieczających budowę przed wtargnięciem drobnych zwierząt, zabezpieczeń pni drzew przed mechanicznym uszkodzeniem, a w przypadku uszkodzenia tych zabezpieczeń, do odtworzenia ich własnym staraniem i na własny koszt;
- 1.5.2. do stosowania się do zakazu niszczenia i samowolnego wycinania kolidujących drzew i krzewów znajdujących się na terenie budowy.

1.6. **W zakresie organizacji ochrony środowiska :**

- 1.6.1. do egzekwowania od pracowników przestrzegania przepisów i zasad ochrony środowiska, w tym również zawartych w planie BIOZ Planie Zadań Środowiskowych i Planie Gospodarki Odpadami, sporządzonych na potrzeby realizacji budowy;
- 1.6.2. do reagowania na sytuacje awaryjne i incydenty środowiskowe, zgodnie z przyjętym przez Zamawiającego systemem i standardem postępowania oraz do niezwłocznego zgłaszania kierownictwu budowy o zaistniałych awariach środowiskowych i potencjalnych incydentach środowiskowych, a gdy zawiadomienie o zdarzeniu dokonano w formie ustnej, do potwierdzania tego na piśmie nie później niż w ciągu 24 godzin od zaistnienia zdarzenia;
- 1.6.3. do zapewnienia przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w sytuacji zaistnienia awarii lub incydentu środowiskowego oraz do umożliwienia obecności przedstawiciela Zamawiającego podczas prowadzenia postępowania wyjaśniającego;
- 1.6.4. do uczestniczenia w spotkaniach, kontrolach i inspekcjach organizowanych przez Zamawiającego, dotyczących ochrony środowiska oraz do, związanej z tym, koordynacji robót;
- 1.6.5. do stosowania się do bieżących zaleceń wydanych przez Zamawiającego i terminowego usuwania uchybień stwierdzonych podczas prowadzonych kontroli w zakresie ochrony środowiska;
- 1.6.6. do wstrzymania robót i prac w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla środowiska z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy lub wynikającego z obowiązujących przepisów prawnych; w takim przypadku Zamawiający nie będzie ponosić odpowiedzialności za szkody poniesione z tego tytułu przez Wykonawcę; wymienione szkody nie będą również stanowić podstawy do uzasadniania ewentualnych opóźnień w realizacji robót;
- 1.6.7. do terminowego przekazywania informacji objętych obowiązkiem raportowania, zgodnie z wymaganiami określonymi w zawartych w Planie BIOZ: Planie Zadań Środowiskowych i Planie Gospodarki Odpadami, sporządzonych na potrzeby realizacji budowy.

2. **Wykonawca jest uprawniony:**

- 2.1. do wglądu na każde żądanie do zawartych w Planie BIOZ: Planie Zadań Środowiskowych i Planie Gospodarki Odpadami, sporządzonych na potrzeby realizacji budowy;
- 2.2. do zgłaszania uwag i wniosków oraz koordynacji robót w zakresie ochrony środowiska;
- 2.3. do wstrzymania robót w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla środowiska, niezwłocznie informując o tym fakcie Zamawiającego;
- 2.4. do dostępu do apteczki ekologicznej służącej likwidacji skutków awarii i incydentów środowiskowych oraz instrukcji awaryjnej na wypadek takiej awarii lub incydentu;
- 2.5. do dostępu do punktu gromadzenia odpadów niebezpiecznych, zorganizowanego przez Zamawiającego oraz pojemników do gromadzenia odpadów komunalnych zmieszanych i segregowanych oraz do deponowania w nich odpadów stosownie do ich rodzaju.

3. Zamawiający uprawniony jest:

- 3.1. do kontroli obszaru wykonywanych prac przez Wykonawcę w zakresie ochrony środowiska, zgodnie z przepisami prawa i zapisami niniejszej Umowy;
- 3.2. do wydawania Wykonawcy bieżących zaleceń oraz zaleceń usuwania uchybień stwierdzonych podczas prowadzonych kontroli w zakresie ochrony środowiska;
- 3.3. do wstrzymania robót i prac w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla środowiska z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy lub wynikającego z obowiązujących przepisów prawnych; w takim przypadku Zamawiający nie będzie ponosić odpowiedzialności za szkody poniesione z tego tytułu przez Wykonawcę; wymienione szkody nie będą również stanowić podstawy do uzasadniania ewentualnych opóźnień w realizacji robót;
- 3.4. do wydawania zaleceń usunięcia uchybień i nieprawidłowości w zakresie ochrony środowiska oraz kontroli ich wykonania; do żądania czasowego lub trwałego usunięcia z terenu budowy pracowników Wykonawcy rażąco naruszających obowiązki w zakresie ochrony środowiska;
- 3.5. do wydawania poleceń realizacji działań zapewniających przestrzeganie przepisów i zasad ochrony środowiska, w związku z koordynacją robót budowlanych;
- 3.6. W sytuacji braku czystości i porządku, zalegania odpadów na stanowiskach pracy Wykonawcy, braku realizacji bieżących zaleceń, zaleceń zawartych w raportach z kontroli w zakresie ochrony środowiska, niszczenia urządzeń zabezpieczających środowisko, która według oceny Zamawiającego może wpłynąć na wystąpienie bezpośrednich zagrożeń dla ochrony środowiska; Zamawiający zastrzega sobie prawo wykonania robót porządkowych i naprawczych na koszt i ryzyko Wykonawcy, bez umniejszania swoich uprawnień wynikających z pkt 3.7.
- 3.7. **do naliczania Wykonawcy kar umownych w sytuacji:**
 - a) braku przestrzegania przepisów i zasad ochrony środowiska, w tym również w zawartych w planie BIOZ: Planie Zadań Środowiskowych i Planie Gospodarki Odpadami, sporządzonych na okoliczność realizacji budowy
- w wysokości 1 000 zł za każdy ujawniony przypadek;
 - b) braku czystości i porządku na terenie prowadzenia swoich robót, zapleczy higieniczno-sanitarnych, zapleczy materiałowo-sprzętowych i paliwowych oraz miejsc gromadzenia odpadów - w wysokości 1 000 zł za każdy ujawniony przypadek;
 - c) prowadzenia gospodarki odpadami w sposób niezgodny z przepisami prawa i przyjętym Planem Gospodarki Odpadami na budowie, w szczególności w przypadku braku selektywnej zbiórki i gromadzenia odpadów
- w wysokości 1 000 zł za każdy ujawniony przypadek;
 - d) spalania odpadów, materiałów zbędnych i palenia ognisk - w wysokości 2000,00 zł za każdy ujawniony przypadek;
 - e) wylewania jakichkolwiek substancji chemicznych do wody, gruntu, systemu kanalizacji deszczowej, sanitarnej lub tymczasowego systemu odwodnienia placu budowy - w wysokości 2 000,00 zł za każdy ujawniony przypadek;
 - f) braku stosowania środków ograniczających pylenie powstałe w wyniku realizacji prac wymienionych w pkt 1.4.2 – w wysokości 1 000 zł za każdy ujawniony przypadek;
 - g) braku mycia/czyszczenia kół pojazdów opuszczających budowę lub mycie/czyszczenie kół pojazdów poza miejscem do tego przeznaczonym – w wysokości 500 zł za każdy ujawniony przypadek;
 - h) mycia pojazdów na terenie budowy – w wysokości 100 zł za każdy ujawniony przypadek;
 - i) stosowania niesprawnego technicznie sprzętu i urządzeń oraz dopuszczania do zanieczyszczenia wody i gruntu substancjami chemicznymi – w wysokości 1 000 zł za każdy ujawniony przypadek;
 - j) niszczenia urządzeń służących zabezpieczeniu środowiska, a w szczególności płotków zabezpieczających budowę przed wtargnięciem drobnych zwierząt, zabezpieczeń drzew przed mechanicznym uszkodzeniem – w wysokości 500 zł za każdy ujawniony przypadek;
 - k) braku przedłożenia, na żądanie Zamawiającego, uwierzytelnionych kopii dokumentów wymienionych w pkt 1.2.6 – w wysokości 1 000 zł za każdy dzień opóźnienia w przedłożeniu.
- 3.8. W przypadku stwierdzenia przez Zamawiającego kolejnych nieprawidłowości, o których mowa w pkt 3.7, karę za każdy kolejny ujawniony przypadek ustala się poprzez powiększenie o 50% kary nałożonej ostatnio za takie samo naruszenie.

Zamawiający zastrzega sobie prawo określenia dodatkowych wymogów dotyczących ochrony środowiska w sytuacjach przewidywania wystąpienia specyficznych zagrożeń wymagających zastosowania odrębnych działań zapobiegawczych. Wymagania co do ich przestrzegania będą skutecznie wyłączone wtedy, gdy Zamawiający dostarczy je Wykonawcy w formie pisemnej nie później niż na 5 dni przed rozpoczęciem takich robót lub prawdopodobieństwem wystąpienia takich zagrożeń.